

Fregoli

Az elmúlt héten két dokumentumfilmet adott a tévé. Vitézy László és Szegvári Katalin ezúttal liftügylek nyomába eredt. Érdekes, izgalmas filmet csináltak egy találmány, a „gondolkodó” lift körüli herce-hurca ürügyén — egy társadalmi jelenségről. Nevezetesen arról, hogy az értelmes gondolkodás és a valamifajta tehetőség új és jó produktumai milyen nehezen találhatnak helyet maguknak, milyen nehezen válhatnak fel a régi, a megszokottak. Még akkor is, ha érvényesítésükre küzdő szellemű vállalkozó tör. Mert ebben az esetben óhatatlan, elkerülhetetlen, hogy még ne szülessen: az „ügy”. Az ügyek pedig természetük szerint kuszáak, alig átláthatók, sokat kell velük foglalkozkodni, utánjárást, időt, energiát követelni. Az ügyekbe bele lehet fáradni. Unni lehet őket. Ilyenkor következnek: „Hogy a lifttel mennyi baj van!...” Ahol a lift ezer mással behelyettesíthető.

Ugyancsak érdekes lehetett a másik dokumentumfilm a *Nővérek*, amelyet Szűcs László rendezett, és amely az előzetes szerint arról szól, hogy miért vállalják-csinál-

ják rendkívül nehéz, felelősségteljes és nem eléggé elismert munkájukat a pályán még megmaradt, szakképzettségű ápolónők.

Az előbbi műsort több kávépad segítségével sikerült megnézni, az utóbbit — mint a feltételek módjából ki-tsíthat — nem, pedig igyekeztem. Amazt este háromnegyed tíztől adták, azt délután fél hatkor. Ezt megelőzte Vitray „mutogatós játék”, amelyet a megrögzötték és a megfertőzöttek egész biztosan később is ugyanolyan lázas izgalommal figyelték volna. Kevesebben lehetnek, mint a „liftügylekben” érintettek. A *Nővérek* követte egy Sri Lankáról szóló film, a reklám, meg az Egy millió fontos hang-jegy. Tessék eldönteni, melyik műsort kívánatosabb a többiek számára hozzáférhető időpontra tenni.

Hosszabb idő óta nem tudom eldönteni, hogy a fiatalok melyik csoportjának szánják a *Fiatalkor órája* című éjszakai előadásokat. Nem valószínű, hogy üzemből dolgozóknak, mert ők általában reggel 6-ra járnak, korán elalszanak; a diákok ugyan 8-ra, de többségüknek 10-kor „ágyban a helye”,

a késői órákban is éberek tanu-lnak, mert másnap dolgozatot írnak, felelnek, vizsgáznak. Az „egyéb” túl kevés ahhoz, hogy ekkora „felhajtás” legyen értük. Néhány nézőért nem éri meg, hogy „óráról-órára” beléfojt-sák a szót egy-egy neves emberbe. (A múltkor Czine Mihály irodalomtörténész bizo-nyult „bőbeszédűnek”, most meg Király Istvánnak kellett védenie a szólás szabadságát.)

Mindez oda vezet, hogy huzamosabb ideje alig látha-tunk mást a főműsorban, mint a nagyvilág kis- és já-tékfilmjeit. Csehszlovák há-za-t, japán sportot, Francia-országot madártávlatból, Amerikát pánikban, angolo-kat a tetőn és lejjebb, az olasz Mattel ügyét, stb. Hol vannak ezekről a mi lift-ügyeink? — kérdezhetik az illetékesek és válaszolnak is, ahogy „helyre tesszik” a mű-sorokat.

A rutin persze nagy dol-g, meg lehet élni belőle. Mi is volt a dokumentum-film címe? Hogy a lifttel mennyi baj van!... Mit te-hetnénk, rezignáltan kicse-rélünk egy szót ebben a mondatban; a „lifttel”-t a „műsorszerkesztéssel”-re.

S. E.

Jelölés Oscarra

Az öt legjobb filmalkotás-nak ítélt Oscar-díjakra — az amerikai Academy Award díjaira — a legjobb alkotá-sokat jövő év február 21-én jelölik ki. Hazánk egy játék-, egy dokumentum- és egy animációs filmet — Sándor Pál *Herkulesfürdői emléke*, Huszárik Zoltán A piacére és Jankovics Marcellnak a Cannes-i fesztiválon már nagydíjat nyert *Küzdők* című alkotását — nevezte be. Az Oscar-díjak ünnepélyes erej-ményhirdetésére 1978. április 3-án kerül sor.

Magyar — szovjet képzőművészeti konferencia

Az épületek falait, közös-ségi tereit díszító köztéri — úgynevezett murális — kép-zőművészeti alkotásoknak az emberre és környezetre gya-korolt hatásáról kezdődött háromnapos elméleti konfe-rencia hétfőn Budapesten, a Szovjet Kultúra és Tuda-mány Házában.

A Magyar Képző- és Ipar-művészek Szövetsége, vala-mint a Szovjet Képzőművé-szek Szövetsége közös ren-dezvényen több mint 100 magyar és szovjet szakember vitatta meg a festészet, az iparművészet, a belsőépíté-szet és az építőművészet köl-csönös környezetalkotó te-vékenységének időszaki kér-déseit. A konferencia részt-vevői csaknem 20 előadás keretében tekintik át a köz-téri díszítőművészet művé-szettörténeti, társadalmi és politikai, építészeti, festé-szeti-elméleti kérdéseit, a képzőművészet és a sajátos ágának még klaknázatlan le-hetőségeit, és az ezzel fog-lalkozó művészek feladatait.

A téma fontosságát jelzi, hogy hazánkban az utóbbi 30 év alatt készült, beru-házásokkal kapcsolatos több mint 5 ezer képzőművészeti alkotás jelentős része a kör-nyezetalakítás igényével szü-letett, köztéri alkotás.

Nívódíjas az ÉDOSZ Szeged táncgyűttes

Ötödik esztendőjét tapo-sa, dobogja, dalolja, tán-colja immáron a legjeleseb-bek között az Édosz Szeged táncgyűttes, amely azonban több, mint 20 esztendőre te-kint vissza. A jelenlegi gár-da részben követi a hajdani alapítók hagyományait, na-gyobb részben viszont újabb, modernebb eszközökkel nyúl népiünk színes, gazdag ha-gyományvilágához. Ebben is elsősorban a folklórhoz. Ugyenképpen az 5 évvel e-zelőtt újjáalakult együttes hazánk egyik legkiválóbb hagyományörző, úgy is mondhatnók művészegyüt-tese lett, noha mint olyan, még soha sem „minősült”.

A jövő évre készül az együttesben egymást érik a vendégoktatóként meghí-vott jeles koreográfusok. Novák Ferenc Gyimesről hoz-zott táncokkal, Varga Zol-

A fogadó oldaláról

Business

Ki ne ismerné a keres-kedelem özönvíz előtti aranyomlását, miszerint a biznissz az biznissz. Po-fonegyszerű. És ilyenkor, a télünnepek dandárján, csakugyan meglepő, mi-pofonegyszerűen is lehet érteimezni. Készülődvén a Mikulásra vagy Télapóra (kinek hogy tetszik) élel-miszerboltjainkat eláraszt-ják a piros zacskócskák. Kisebbség és nagyobbak, cukrostul, mogyoróstul, csizmástul. Ezek óta bosz-szantó az a fantáziázze-génység, amivel a kicsi-nyek megelégedéséhez asz-szisztálnak: van csomag, van csokoládémikulás és van csokoládécsizma, ennyi a bő választék, melynek legfeljebb a mennyisége, semmint a változatossága siet enyhíteni a szülői gon-dolat.

Hanem idén megjelent a díszvirgács (ámbátor lehet-

seges, megjelent tavaly is, nem emlékszem már pon-tosan). A DÉLKER talál-mánya, oly dekoratív cso-magolásban, hogy ettől az ára is mindjárt 21 forintra hág. Néhány gally, kocka-cukor, vatta, s valami édességmorzsák még: ha egyenként összeadom, bandzsi leszek tőle. Olyan érzés vásárolni, mint az egyszeri esküdmónak, akit léleményes európai uta-zók ejtettek át üres kon-zervdobozokkal a drága prémekért. A biznissz, az biznissz. Hanem azonban, tisztesség ne essék, szől-ván, fölütöttem az Or-szágh-féle angol-magyar szótár business címszavát, s ebben az üzlet, üzleti te-vékenység jelentéstartalom sorrendben a harmadik. Ellenállhatatlan vágvat érzek közöttehni az első is: ügy, doloz, munka, kö-telesség. Melleleg...

PZH

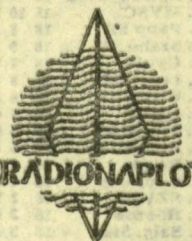
A rövidítés önkényes, ámbátor cseppet sem el-képzhetetlen, hogy állan-dó betűi (az utóbbiak) be-szüremleken majd közm-velődésünk szakszótárába. A rádió Pécsi Zenel Hete kezdődött el tegnap, s ami számunkra megkülönböz-te-i eme tömegkommuniká-ció csatornánk nem ritka sorozatmisoraitól: az elő-zménye szegedi volt. Ponto-san egy esztendeje ren-dezték meg a rádiós Sze-gedi Zenel Hét eseményeit, melynek — e pillanatban két szempontból is — pá-ratlan sikere volt. Párat-lan, hiszen ez volt az első vállalkozás, s a szó igazi értelmében fölvezdítette a város zenel életét, de az íránta megvilványult nem-zelekből érdeklődés sem tűnt hétköznapiinak: 23 rádióállomás összesen 80 koncertet vett át Szeged-ről.

Most pécsi barátainknak szurkolunk hasonlóan szép napokért. Amikor is e nagy hagyományú, vonzó dunán-túli városnak, kulturális-művészeti központnak, ze-

nei értékei költöznek át az éter hullámaira. Úgy lát-szik, a szegedi recept be-vált, hasonló elképzelések szerint tervezték a pécsi programot is — helyi, fő-városi és külföldi művé-szek koncertjeivel. Sebas-tyén János rádiós naplójá-val, Ki nyer ma?-vetélke-dőssel, házi muzsikával, operaközvetítésekkel. Breit-ner Tamás és a pécsi fil-harmonikusok, Németh Alice, Marczis Demeter és mások mellett Lehel György az MRT Szimfo-nikus Zenekarával, Ko-vács Dénes, Kocsis Zoltán, a Liszt Ferenc Kamara-zenekar, szovjet zongora-művész: Borisz Petrusansz-kij lépnek pódiumra, mik-rofonok elé, hogy csak né-hányukat ragadjuk ki a gazdag ajánlatból. Már ta-valy tudtuk, a szegedi hét után pécsi következik, s bizonyosra vehető, az évek folyamán tovább bővül a sor. A Magyar Rádió nem-csak hirdeti, tetteivel bi-zonyítja, zenei életünk bő-kező mecsnása.

Nikolényi István

Köztársaság tér, 1956

Legújabbkori történelmünk utolsó nagy megrázkódtatá-sa huszonegy évvel ezelőtt történt, 1956-ban. Sokáig, jó néhány éven keresztül, az események — az előző hét-nyolc év krónikájával együtt — nemigen kerültek igazán mély, kritikai-elemző feldol-gozásra. Ennek okai sokfé-lék, a lényeg azonban: vé-gre valami megindult ebben a tekintetben. Az irodalom út-törő jelentőségű lépése után most vizsgázott a rádió is, az elmúlt héten bemutatott, *Hollós Ervin és Lajtai Vera* könyvéből készült három-re-szes dokumentumjátékkal, a *Köztársaság tér 1956-tól*.

A címadó könyv rövid idő alatt három kiadást ért meg. Az érdeklődés nemcsak azért természetes, mert javarészi ma is él még a nemzedék, mely átélte a kort, talán ép-pen maga is ott volt a Bem szobornál, a Rádiónál vagy éppen a Köztársaság téren azon az őszön. „Felnőtt egy

új generáció” — mondja az egyik szerző, „ők már alig tudnak valamit az 56-os esé-ményekről, amit pedig tud-nak, sokszor a környezetük nem mindig pontos magya-rázataiból.” Nagy felelősséget vállalt még ma is magára, aki a történelmi igazság fel-tárázásában a rádió eszközei-nek segítségével kíván tá-gabb szemhatárt biztosítani a mai fiatalságnak, hiszen né-hányan máig mondják: nem elég érett még arra az idő, hogy „azokról a dolgokról” beszéljünk...

1956. október 20-án fegyve-res támadás érte a Budapesti Pártbizottság székházát. Az épület eleste után a védőket meggyilkolták, a fehér zász-lóval tárgyalni akaró Mező Imrével együtt. Ezek a „szá-raz” tények. (Lehet, hogy so-nak csak most azonosítják a tizenévesek közül: ez az a Mező Imre, akiről utat ne-veztek el Pesten...) Hogy mi minden van mögöttük, a

látásról jelentéktelen, apró részletek, arcképek és vallomá-sok — ezt villantotta fel, ezt igyekezett feltárni a doku-mentumjáték három folyta-tása. Először a támadás, majd az ostrom, végül a pártház eleste után történ-ték: a kitűnő, hatásos szer-kesztésmód alkalmat adott arra is, hogy folyamatában úgy kövessük a drámát, amint a társszerző Hollós Ervin, aki maga is bent volt a pártbizottság épületében akkor. A Magyar Rádió ere-deti hangdokumentumainak felhasználása nemcsak szük-séges volt, de igen szeren-csés is: fokozta a néha lebi-lincselő hatást, s talán nem túlzunk, ha azt állítjuk, a több sem lett volna kevés belőle.

A műsor létrehozásában külön szerep illeti meg az író-összeállító Asperján Györgyöt.

Domonkos László

Szállítási gondok

Termelésük növekedett, jobb terméshozamokat értek el. A hét szegedi termelő-szövetkezet gazdasági eredményei jobbakk az országos átlagnál. Szántóterületük nagy részén kalászosokat termesztene, s miután sok pénzt áldoztak az állate-nyésztés fejlesztésére, növel-ték a takarmánytermelő te-rületek arányát is. Sikertől fokozni a zöldségtermelést is, különösen a paprikater-melő gazdaságoknak. Terje-dőben a gépi szedés is, ami lehetővé teszi, hogy ke-ve-sebb ember takarítsa be a termést. Segít a meglevő munkaerőgondokon az is, hogy egyre inkább bevon-ják a termelésbe a család-tagokat, akik részes műve-lést vállalnak.

Az Új Élet Termelőszövet-kezet megoldotta tagjainak rendszeres foglalkoztatását. Száz emberük télen és korá-tavasszal a kertészetben, nyáron és ősszel a fűszer-paprika termesztésében és feldolgozásában talál mun-kára.

Van persze gond is. Ezt egyetlen adat is bizonyítja: az összes gépi munka há-rmócsöt százalékát a szállítási és a rakodási teszi ki. Ennek káros hatása a mun-kák dandárja idején jelent-kezik, s miután a következő években csökken a munkára foghatók száma a mezőgaz-daságban, a szövetkezetek beruházási politikáját úgy kell alakítani, hogy egyre több gép és szállítóeszköz kerüljön tulajdonukba.

Érkeznek a vándormadarak

Azt, hogy Európa északi területein beköszöntött a tél, jezi: az utóbbi napokban főbb északon, a tundra vi-dékén és a skandináv álla-mokban élő madár érkezett hazánk északi vidékére, Szabolcs-Szatmárba és kör-nyékére. Szinte a tél előhí-r-nőkeként az első között je-lentek meg a sülvölők, ezek a piros mellényes, veréb-nél valamivel nagyobb madarak,

amelyek más énekesekkel együtt a lakott területek szé-léig is bemerészkednek tá-plálélszerzés céljából. Az er-dőket járó szakemberek ta-lálkoztak már a feketetergű-hoz hasonló nagyságú, ken-dermag színű fenyőrigók-kal is, amelyek főként az ártéri területek vadon termő-bogyósaival táplálkoznak. Az élővizek táján pedig nyíl-farkú récéket figyeltek meg.

Néprajzi konferencia

Hétfőn a szegedi Móra Fe-renc Múzeum dísztermében tájegységi néprajzi konfe-renciát rendezett a TIT me-gyel szervezetének néprajzi szakosztálya. A tanácskozá-szt dr. Juhász Antal, a múzeum igazgatóhelyettese, a szak-osztály elnöke nyitotta meg. Ezt követően „A Békés me-gyet helytörténeti kiadvá-nyok az iskolai oktatásban” címmel dr. Szabó Ferenc megyei levéltárgazdát tar-tott előadást.

Felföldi László, a szegedi múzeum muzeológusa „A Csongrád megyei honismereti —néprajzi kutatások és a köz-művelődés” címmel be-szélt a megye gazdag nép-hagyományáról. Az előadó szerint megyénkben elsősor-ban a néptánc, a népi díszí-tőművészet, az amatőr kép-zőművészet, az irodalmi szín-padok, a fotókörök, az ének-karok és a pávakörök mű-sorai épülnek rá a népi kul-túra hagyományaira.

„A Tápé-mozaikja a h-zenosítás az oktatásban” cím-mel Molnár Imre és Török József tanárok (Tápé) szá-moltak be a résztvevőknek, majd Szalma István, igarga-tó (Makó) a honismereti gyűjtőmunka általános isko-lai tapasztalatairól beszélt.

A kiskunhalasi helyismereti-néprajzi kutatások és a köz-művelődés témakört Vorák József kiskunhalasi múzeum-igazgató tárta a tanácskozá-s elé.

Ifj. Lele József

Református püspökök eskütétele

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa az 1937. évi 22. számú törvényerejű ren-delet alapján előzetesen hozzájárult dr. Tóth Károly református lelkésznek, a re-formátus zsinati iroda kül-ügyi és sajtóosztálya ve-zetőjének, a keresztyén bé-kekonzferencia főtitkárnak a Duna melléki református egyházkerület püspökévé és dr. Kürti Lászlónak, a deb-receni református kollégium főigazgatójának a Tiszán in-neni református egyházker-ület püspökévé való megvá-lasztásához.

Dr. Tóth Károly és dr. Kürti László református püspökök hétfőn Lozonci Pál, az Elnöki Tanács elnö-ke előtt esküt tettek a Ma-gyar Népköztársaság Alkot-mányára. Az eskütételen je-lel volt Cseterki Lajos, az Elnöki Tanács titkára, Miklós Imre államtitkár, az Állami Egyháziügyi Hivatal elnöke.